

Күшымта № 1
"Хүжасыз хайваннарны аулау тәртибе

hем Мюд авыл жирлеге территориясендә

йорт хайваннарын тоту кагыйдәләре түрүнда" гы

Мюд авыл жирлеге Советы карарына

№ 13 27.04.2015ел

Мюд авыл жирлеге территориисендә йорт хайваннарын тоту кагыйдәләре

1. Общие положения

1.1. Мюд авыл жирлеге территориисендә йорт хайваннарын тоту кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга, шулай ук гражданнарга - йорт хайваннары хужаларына кагыла, hем алар Мюд авыл жирлеге территориисендә йорт хайваннарын тоту hем күзәтүчесез хайваннарны аулау тәртибен билгели hем авыл хужалыгы хайваннарын hем кошларын тоту өлкәсендәге мәнәсәбәтләргә кагыла.

1.2. Элеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Граждан кодексы, 1993нче елның 14 мартаңдагы 4979-1 "Ветеринария түрүнда" гы Федераль закон, "Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге түрүнда" 1999нчы елның 30 мартаңдагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе елның 21 гыйнварыңдагы 25 номерлы карары нигезендә эшләнгән.

1.3. Мюд авыл жирлеге территориисендә урнашкан йорт хайваннарына милек мәнәсәбәтләре гамәлдәге гражданлық законнары нигезендә җайга салына.

2. Кагыйдәләрдә кулланыла торган төп терминнар, билгеләмәләр

2.1. Бу кагыйдәләр тубәндәге билгеләмәләрне куллана:

- йорт хайваннары-торакта яки хезмәт урынында хүжасы карамагында булган, тарихи яктан кеше үстергән хайваннар;

- ферма хайваннары hем кош -корт, эре hем кечкенә мәгезле терлекләр, атлар, күяннар, казлар, үрдәкләр, тавыклар hем ферма hем шәхси ярдәмче хужалыкта азық житештерү өчен кулланылган башка кошлар hем хайваннар;

-йорт хайванының хүжасы - хайван милкендә яисә башка төрле карамагында булган физик яисә юридик зат;

- йорт хайванын тоту - йорт хайваннары хужалары тарафыннан хайваннар тормышын, физик hем психик сәламәтлекне саклау, ветеринария-санитария нормаларын үтәгендә тұлы кыйммәтле токым алу, шулай ук жәмәгать тәртибен,

гражданнарның һәм хайваннар дөньясы вәкилләренең куркынычсызлығын тәэмин итү өчен башкарыла торган гамәлләр;

-күзәтүчесез хайваннар - жәмәгать урыннарында хужадан тыш йөрүче хайваннар, дайми яшәу урынына мәстәкйиль кайтуга сәләтләрен югалткан хайваннар, моңа вакытлыча бәйдә булган очраклар керми, биналар, тәзелешләр, корылмалар янындагы борынгыч белән;

- күзәтүчесез йорт хайваннарын тоту - муниципаль һәм башка оешмаларның сукбай хайваннарны тоту, изоляцияләү, йоклату яки күмү буенча эшчәnlеге;

- күзәтчелек органнары-дәүләт ветеринария һәм санитария-эпидемиология хезмәтләре.

3. Хайваннар хужаларының хокуклары һәм бурычлары

3.1. Йорт хайваннары физик һәм юридик затлар милкендә булырга мөмкин. Йорт хайваннары белән бәйләү милек мәнәсәбәтләре гражданнар законнары белән кейләнә. Йорт хайваны хужасыннан суд каары буенча яки гамәлдәге законнарда каралган очраклarda гына тартып алышырга мөмкин.

3.2. Хайваннар хужасы хокуклы:

- йорт хайваннарын алу һәм читләштерү;
- йорт хайваннарын тоту, аларны тәрбияләү, үрчетү, төрле авыруларны профилактикалау мәсьәләләре буенча клубларда (жәмгыятъләрдә), зоозаклау, ветеринария һәм башка оешмаларда кирәклө мәгълүмат алышырга һәм теоретик өзөрлек узарга;
- йорт хайваннарының тормышын һәм сәламәтлеген башка затларның кул сузыннан саклауга;
- аның хужасы булган кеше хайванны үрчемсез итү;
- йорт хайванын вакытлыча тоту өчен приютка тапшыру;
- тиешле транспорт чараларыннан файдалану кагыйдәләрен үтәгендә йорт хайваннарын барлық төр транспорт белән йөртү;
- йорт хайваннарын өйрәтергә, шул исәптән укуту белгече житәкчелегендә;
- кибет яки бүтән учреждениега кергәндә намордника, қыска бау белән бәйләп куелган этләр калдырырга;
- гамәлдәге законнар нигезендә башка хокуклардан файдаланырга.

3.3. Хайваннар хужасы бурычлы:

- йорт хайванын аның биологик үзенчәлекләренә туры китереп, авыру очрагында ветеринария ярдәме күрсәтүне тәэмин итәргә;

- аның белән мәгамәлә итү (аларны ташламаска, ризыксыз сусыз карамыйча калдырмаска, қынамаска h. б.);
- гражданнарны йорт хайваннары һөжүменнән саклап калу;
- йорт хайваннарын тотуның Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән санитар-гигиена һәм ветеринария нормаларын үтәргә;
- ветеринария күзәтчелеге органнарына йорт хайваннарының кешегә һөжүм итү очраклары турында хәбәр итәргә, ветеринария тикшерүе өчен йорт хайванын күрсәтергә;
- кинәт очрак, массакүләм авыру яки аңа караган йорт хайваннарының гадәти булмаган тәртибе турында шунда ук дәүләт ветеринария күзәтчелеге органнарына хәбәр итегез;
- 23.00 сәгатьтән 7.00 сәгатькә кадәр тирә-юнъдәгеләр өчен тынычлык һәм тынлык тәэмим итү;
- йорт хайваннарыгыз артыннан йорт подъездлары, лифтлар, торак йортлардагы башка гомуми файдаланудагы урыннарны да кертеп, экскрементларны жыештырырга;
- хайваннарны рәхимсез мәгамәлә итмичә, зоогигиена таләпләре буенча тиешле күләмдә һәм тукландыруны тәэмим итәргә, шулай ук хайваннарны тоту буенча инструкцияләр, үгет-нәсихәтләр, күрсәтмәләр белән билгеләнгән срокларда мәжбүри дәвалау-профилактика чарапарын үткәрергә. Алга таба да тотып булмый икән хайван башка хужага тапшырылырга яки ветеринария учреждениесенә тапшырылырга тиеш;
- хайван үлеме очрагында мәетне терлек хужасының үз акчалары хисабына ярдыру һәм диагноз кую өчен дәүләт ветеринария учреждениесе белгечләренә авыру билгеләре белән хайваннарны изоляцияләү чарапарын курергә. Мәетне утильләштерү үләт базында хайван хужасы тарафыннан башкарыла;
- ветеринария белгечләре таләбе буенча хайванны тикшерү һәм прививкаларны саклау, дәвалау-профилактик эшкәрту өчен бирергә;
- йорт хайваннарын балалар мәйданчыкларына, кибетләргә, ашханәләргә һәм башка сәүдә, җәмәгать туклануы предприятиеләренә, мәгариф һәм мәдәният, сәламәтлек саклау учреждениеләренә (ярдәмче этләрдән тыш) кертмәскә;
- торак кварталлар, газоннар, скверлар, парклар, стадионнар, балалар мәйданчыклары урамнарында, күпфатирлы йортлар ишегаллары эчендә һәм моның өчен билгеләнгән башка урыннарда мюдово авыл жирлеге чикләрендә терлек һәм кош-корт көтүенә юл куймаска;
- авыл хужалығы культураларының үләннәренә яки унышны юк итүгә, яисә утыртмаларга, газоннарга, терлекләргә һәм кош-кортларга зыян китермәскә.

4. Йорт хайваннарын тоту

4.1. Йорт хайваннарын тоту шартлары:

4.1.1. Йорт хайваннарын қарап тоту шартлары аларның төр һәм индивидуаль үзенчәлекләренә туры килергә һәм ветеринария-санитария қагыйдәләренә җавап бирергә, аларның азық, су, йокы, ял, хәрәкәтләр, табигый активлық, кеше белән контактлар, “Ветеринария турында” Федераль закон нигезендә үзләре белән шундый контактлар урнаштырырга тиеш.

4.1.2. Бер гайлә յашәгән фатирлардагы кебек, йорт хайваннарын қарап тоту да, коммуналь фатирлар, тулай тораклар бүлмәләрендә дә, фатирда яшәүче балигъ булган барлық милек ияләренең (яллаучыларның) язма ризалыгы булганды һәм күршеләренең кисәтүләренең (аллергиянең) булмаган очракта рәхсәт ителә.

4.1.3. Хайваннарны гомуми файдалану урыннарында, кухняларда, коридорларда, баскычларда, чарлакта, подвалларда, шулай ук балконнарда һәм лоджияләрдә тоту рәхсәт ителми.

4.1.4. Фатир, кунаханә тибындагы йортларда һәм тулай торакларда авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын тоту рәхсәт ителми.

4.1.5. Жир участогы булган эт хужалары ирекле этләрне койма территориясендә яки бәйләүдә генә tota ала. Эт булу турында кисәтүче билге ясалырга тиеш.

4.1.6. Этләр, токымына һәм билгеләнүенә карастын, урамда яки башка жәмәгать урыннарында хужалардан тыш булганды(хужалары тарафыннан кибетләрдә, даруханәләрдә, көнкүреш хезмәтө күрсәту предприятиеләрендә калдырылғаннан тыш) тотылышырга тиеш.

4.1.7. Жәмәгать урыннарында, шул исәптән транспортта да, этләр борынчаларда һәм кыска тезgendә булырга тиеш, вак хайваннар - махсус күчмә контейнерларда.

4.2. Йорт хайваннарын урамда йөрту:

4.2.1. Гомуми файдалану урыннарында этләр йөрткәндә (ишегалларында, урамнарда, жәмәгать транспортында h.b.) алар кыска тезgendә һәм борынчыкта булырга тиеш, ә кечкенә этләр, мәчеләр ябык контейнерларда яки хұжасы күлүнди булырга тиеш.

4.2.2. Урам аша һәм магистральләр яныннан үткәндә эт хужалары аны юл-транспорт һәлакәтләреннән һәм урам юлының бер өлешендә эт үлеменнән саклану өчен үзе янына алышырга тиеш.

4.2.3. Эт белән йөргәндә, аларның хужалары тыңлыкны тәэммин иту өчен чаралар күрөргә тиеш.

4.2.4. хужага исерек хәлдә этләрне йөрту тыела.

5. Хайваннары үтерү(йоклату) һәм аларның калдықларын күмү

5.1. Йорт хайваннарын үтерү ветеринария хезмәтләре тарафыннан норматив хокукий актлар нигезендә түбәндәгә очракларда башкарыла:

- 1) хайванның тұқтаусыз газапларын бетеру өчен дәвалап булмый торған авыруы булғанда яки гражданнарның заарлану куркынычы булғанда ветеринария курсатуе. Ветеринария курсаткечләре буенча үлемгә бары тик белгеч катнашындағына рөхсәт ителә;
- 2) хужаның хайваннан баш тартуы;
- 3) социаль куркыныч хайваннар.

5.2. Хайваннар калдықларын күмү үләт базларында ясала.

6. Хайваннар көтуе (терлекләр, атлар, сарыклар һәм кәжәләр)

6.1. Йорт хайваннары хужалары (юридик яки физик затлар) табигый һәм мәдәни көтүлекләрдә хайваннарны көту көту өчен клиник сәламәт хайваннарны жибәреләр, тикшерелгән һәм прививкаланган (әшкәртелгән) йогышлы һәм паразитик авыруларга каршы.

6.2. Мәдәният һәм ял паркдарында һәм административ биналар янында утыртылған мәдәни үсентеләр һәм газоннарны югалтмас өчен торак пунктларда терлекләрне көту тыела. Торак кварталлар, газоннар, скверлар, парклар, стадионнар, балалар мәйданчықлары урамнарында, күпфатирлы йортлар ишегаллары эчендә һәм Мюд авыл жирлеге чикләрендә терлек һәм кошкортларны көту тыела

6.3. Чөчүлекләр һәм мәдәни үсентеләр тотылған очракта хокук бозу өчен жаваплылық көтүчеләргә йөкләнә, әгәр көтүчеләр ирекле яллы булсалар, аларның хужаларына.

6.4. Хайваннарның хужалары тотылған хайванын билгеле бер урыннарда озатырга һәм каршы алырга тиешләр.

6.5. Көтүлектә утлап йөрмәгән хайваннар (хужалар көтүлектә утлап йөрмиләр) хужалар жаваплы була.

7. Бу кагыйдәләрне бозған өчен жаваплылык.

Әлеге кагыйдәләрне бозған өчен оешмалар һәм гражданнар Россия Федерациясенең ғамәлдәге Административ һәм жинаяты законнарында билгеләнгән нигездә һәм тәртиптә жавап тоталар.

Күшымта № 2

"Хұжасыз хайваннарны аулау тәртибе

hем Мюд авыл жирлеге территориясендә

йорт хайваннарын тоту кагыйдәләре турында"ты

Мюд авыл жирлеге Советы карарына

№ 13 27.04.2015ел

Мюд авыл жирлеге территориясендә хұжасыз этлөр hем мәчеләрне аулау тәртибе

1. Мюд авыл жирлеге территориясендә сукбай хайваннарын тоту кешеләр hем хайваннар авыруларын котыру hем башка йогышлы авыруларны булдырмау, кешеләрне hем хайваннарын тешләү очракларын бетерү, халықың тынычлығын hем тәртибен тәэммин итү, караучысыз хайваннар санын җайга салу максатларында башкарыла.

2. Кеше булмаган, ләкин тұлсынынча яки өлешчә кеше эшчәнлеге тудырган шартларда яшәүче хайваннар санын кейләү биостерилизацияләу яки биологик ысуллар белән башкарыла, hем аларны куллана алмаганда - эвтаназия ысуллары белән.

2. Күзәтчелексез хайваннар, беренче чиратта ана хайваннар, шулай ук конфликтлар китереп чыгаручы агрессив хайваннар, авыру хайваннар, токымына hем билгеләнешенә бәйсез рәвештә, урамда hем башка җәмәгать урыннарында озата баручы затлардан башка, әйләнә-тирәдәгеләр өчен куркыныч тудыралар..

3. Күзәтчесез хайваннарны тоту муниципаль hем башка оешмалар тарафыннан муниципаль контракт яки гражданлық-хокукий килешүе нигезендә әлеге максатларга Мюд авыл жирлеге башкарма комитети бюджетында каралган акчалар чикләрендә башкарыла.

4. Тотуның төп ысулы-иммобилизацияләу (вакытлыча параличлау) ысулы, ул маусус чаралар кулланып пневматик коралдан ату юлы белән башкарыла. Башка кешелекле юллар да кулланылырга мөмкин.

5. Күзәтчесез эт hем мәчеләрне тоту, кагыйдә буларак, кышкы вакытта 22.00 сәгатьтән 07.00 сәгатькә кадәр, жәйге чорда 0.00 сәгатьтән 5.00 сәгатькә кадәр, ял hем бәйрәм көннәреннән тыш, эш көннәрендә башкарыла. Гражданнарың тормышына hем сәламәтлегенә чын куркыныч янаган очракта Мюд авыл жирлеге башлығы каары белән 15 көнгә кадәр тәүлек буе тотып тору вакытлыча рәхсәт итепергә мөмкин. Тоту башлану hем чоры турында халықка массакүләм мәгълүмат чаралары аша алдан хәбәр итепергә тиеш.

6. Күзәтүчесез этләр һәм мәчеләрне тоту, ташу һәм тоту дәүләт ветеринария күзәтчелеге органнары тәкъдимнәре буенча эшләнергә тиеш. Аларны тотканда хайваннар белән рәхимсез мәгамәлә итү тыела.

7. Ау күзәтүчесез хайваннар белән эш иткәндә куркынычсызылық техникасы буенча инструктаж узган һәм фармакологик препаратлар белән эшләргә рәхсәт ителгән, психоневрология һәм наркология диспансерларында учетта тормый торган бригадалар тарафыннан башкарыла.

Тотучылар эт һәм мәче тоту һәм ташу вакытында кешелек принципларын үтәргә тиеш.

Хынна этләр һәм мәчеләрне тотар алдыннан, тотучы эт яки мәчене озатучы булмавына инанырга тиеш.

8. Тотучыларга катый тыела:

- балалар катнашында күзәтүчесез этләр һәм мәчеләр аулауны, балалар өчен турыдан-туры куркыныч очраклардан тыш, башкарырга;
- үзләренә этләр һәм мәчеләрне үзләштерергә, аларны шәхси затларга һәм оешмаларга сатарга һәм тапшырырга;
- ветеринария органнарын рекомендацияләмичә һәм хупламыйча приманкалардан, акчалардан һәм аулауның ысуулларыннан файдалану;
- күзәтүчесез этләрне һәм мәчеләрне иммобилизацияләү ысуулы белән ачык куренми торган максатка (куакларда, Начар яктырудың h.b.), тар урыннар буенча ату, максатыннан 10 метрдан артык ату, транспорт чараларыннан ату, шулай ук кешеләр булган юнәлештә ату буенча алыш бару.

Эш тәмамланғаннан соң, Мюд авыл жирлеге башкарма комитетының жаваплы затына кулланылган маҳсус препаратлар, тотылган хайваннар турында хисап тотарга, шулай ук инвентарьны, автомашиналарны механик чистарту һәм дезинфекцияләү таләп ителә.

БННЕС.В.Т.

